

Stockholms-Gillet

Gille-Tidender Årgång 17 Nummer 1 2012

Militära behov formade Östermalm

Stockholms-Gillet Midvintergille 2012

äger rum den 21 februari kl.16.30

Samling i Historiska Museets hörsal, Narvavägen 13-17. Förra stadsarkitekten och rådsmedlemmen *Per Kallstenius* föreläser om hur Ladugårdslandet förvandlades till Östermalm och vilken roll som de militära förbandens behov spelade i planeringen. En kvarleva från den militära epoken är Östra Stallet, nu pietetsfullt iordninggjort och taget i bruk för en del av Riksantikvarieämbetet. Arkitekt *Håkan Langseth* ledde renoveringen och rapporterar från detta arbete.

Cirka klockan 18.00 förflyttar vi oss till Oscars församlingssal, Fredrikshovsgatan

8, där en buffémiddag kommer att serveras. Teol. dr *Birgitta Lövgren* kåserar till kaffet om ”Gestalter och öden kring Oscarskyrkan”.

Priset för Midvintergillet är 360 kronor. Det inkluderar buffé, lättöl/vatten samt kaffe och kaka. Vin och snaps kommer att finnas att köpa för rimligt pris.

Anmälan till Midvintergillet sker genom att sätta in avgiften på Stockholms-Gillet plusgirokonto 1381-3 *senast den 14 februari*. Ange avsändare och telefonnummer vid anmälan. Antalet deltagare är begränsat och först till kvarn gäller. Frågor beträffande Midvintergillet besvaras av Stockholms-Gillet intendent Urban Schwalbe, tel 08-411 26 48, och munskenken Christer Uggla, 08-765 87 72.

Till minne av en förlorad värld – och heder åt en ny!

Tänk bort Strandvägen! När militären under Karl Johans tid fick nya förläggningar nära övningsfältet på Ladugårdsgården så var Storgatan vägen som gällde. Den

var stråket från stadens centrala delar ut mot Djurgården. Där fanns Svea Livgarde, Göta Livgarde och det norska Livgardet, där fanns dragoner och kavallerister, infanterister och artillerister, befäl och meniga. Och där fanns allt underhåll som den militära apparaten krävde av både mer och mindre respektabelt slag. Än i dag lever det militära arvet kvar i en stadsdel av civila, genom namnen på gator, kvarter och byggnader.

Östra Stallet är en sådan byggnad. Där tidigare flera malmgårdar hade legat köpte kronan marken för att bereda plats för Stockholms garnison. Regementsbyggnaderna uppfördes

i början av 1800-talet efter ritningar av arkitekten Fredrik Blom. In flyttade Kungliga livgardet till häst. Militären lämnade området 1927 och det stora huset kom att hysa Statens historiska museum och andra statliga myndigheter, framför allt inom kulturområdet. Östra stallet, som vetter mot Narvavägen, har för några år sedan renoverats genomgripande och blivit prisbelönt för detta. I dag är det Riksantikvarieämbetets ansikte i storstaden, sedan huvuddelen av detta statliga verk flyttat till Visby.

I östra änden av Storgatan låg **Fredrikshovs slott**. Inte som i dag en ensam lite inklämd flygel, utan ett representativt furstestapalats. De ursprungliga delarna av slottet ritades av Riddarhusets skapare Jean de la Vallée på 1660-talet. Huvudbyggnaden kom till vid mitten av 1700-talet genom arkitekten Carl Hårleman på uppdrag av Fredrik I, därav namnet. Ytterligare tillbyggnader ritades av kollegan Carl Fredrik Adelskantz. Kungamodern Lovisa Ulrika flyttade in en kort period följt av dottern Sofia Albertina. I början av 1800-talet konverterades byggnaden till militärt bruk och blev kasern för Svea Livgarde. Huvudbyggnaden revs 1895, då esplanadsystemet skulle förverkligas också i Stockholm. En flygel blev kvar, fortfarande under ett par decennier för militärt bruk. Huset hyser i dag en friskola.

Nytt Nobelcentrum?

Nobelmuseet i Börshuset i Gamla Stan är trivsamt, men utrymmena imponerar inte på de många utländska besökarna. I flera år har gillebrodern professor Bengt Sahlberg lobbatt för en större och mer ambitiös byggnad. Som Gilllets ålderman har jag följt honom vid uppvaktningar hos stad, näringsliv och andra.

Nu verkar det ha lossnat! På bilden syns var staden och Nobelstiftelsen vill placera ett nytt och betydligt mer omfattande centrum för olika Nobelaktiviteter – bakom Nationalmuseum. Låt oss hoppas det bästa. Det gäller inte

minst att hålla glas- och betongbrutalisterna på behörigt avstånd...

Christian Bratt

Stiftelsen är död – leve nämnden!

På höstgillet ägde Gillets stipendieutdelning rum. Totalt utdelades återigen 100 000 kr. Fyra av 18 sökanden belönades och presenterade sina projekt:

Mats Eriksson för film om allaktivitetshuset Gamla Bro i Stockholm,

Håkan Lidbo och *Elin Franzén* för ljudprojektet Soundmap Stockholm,

Barbro Ljungdahl Zackrisson för studier om Stockholms feriehjem,

Britta Peterson för bokprojekt om Flysta samhälles pionjärtid.

Nu har Stockholms-Gillets stiftelse upphört. Uppdraget att utse stipendiater har övergått till en stipendienämnd utsedd av Gillets råd. Uppgiften är oförändrad: att årligen dela ut stipendier för att främja, stödja eller belöna forskning om Stockholms bebyggelse samt sociala och kulturella utveckling. Stipendienämnden består av ordföranden Hans De Geer, vice ordföranden Johan Tamm, sekreteraren Urban Schwalbe, ordinarie ledamöterna Christina Erlandsson, Kurt Hultgren och Love Arbén samt suppleanterna Göran Alm och Per Dahl.

Nu har vi sprängt 500-vallen!

Inklusive de vid Rådsmötet i januari invalda är vi drygt 500 medlemmar. Men vi kan bli fler! Har du någon lämplig kandidat, född i Stockholm, som du och en medfadder vill föreslå, kontakta då mig, så skickar jag en blankett! Inval sker vid rådsmötena i januari, april och september.

Totalt tillkom 50 nya medlemmar under 2011. I januari 2012 invaldes:

Lena Borup, Nils Cronholm, Anne-Christine Ericson, Birgitta Eriksson, Anne-Charlotte Gahn, Tommy Forsberg, Johan Haggren, Johan Hjertqvist, Kersti Hjertqvist, Karin Javelin, Elisabeth Kallstenius, Karl-Gunnar Lidström, Barbro Ljungdahl Zackrisson, Per-Anders Mår-

ding, Anita Olsson, Christina Sundberg, Ulla Söderdahl, Margaretha Wallin, Gunnel Vretthem och Helen Wickström. Gillet hälsar de nya varmt välkomna och hoppas att de ska trivas i vår krets!

Att vi blivit så många innebär att intresset för våra tre årliga gillen ofta är mycket stort. Detta är naturligtvis glädjande. Men i praktiken kan, med hänsyn till tillgängliga lokaler, platser beredas för högst ca 90 – 120 deltagare. Det gäller därför att inte dröja med sin anmälan.

Om någon inte får plats vid ett förestående gille meddelar vi detta så fort som möjligt och inbetald avgift betalas tillbaka. För att underlätta detta, är vi tacksamma om konto- och telefonnummer anges vid anmälan.

Inbetalning av medlemsavgiften för 2012

Inbetalningskort skickades ut i höstas med förra numret av Gilletidender. För dem som ännu inte har betalat, bifogas ett nytt inbetalningskort. Vissa inbetalningar har varit svåra att spåra, eftersom namnuppgift saknats. Skulle någon, som har betalat, ha fått påminnelse med denna tidning, var vänlig kontakta kansliet, så reder vi ut det!

Gillets hemsida, epostadress och telefon

Vår hemsida www.stortorgetsjulmarknad.com utvecklas successivt och har blivit etablerad på nätet. I dag är det som marknadsföring mycket viktigt att finnas där. Vi gick också in på Facebook under julmarknaden. Vi håller hemsidan löpande aktuell med såväl medlemsinformation som upplysningar om Stortorgetts julmarknad m.m., men låter Facebook vila tills nästa marknad.

Skicka gärna epost till stockholmsgillet@telia.com eller ring Gillets kanslitelefon 08-411 26 48 (alternativt till intendents mobiltelefon 0708-10 19 65). Du når oss alltså lätt! Om Du har en epostadress och mobiltelefon, så

meddela gärna kansliet detta, eftersom det underlättar för oss om vi behöver ta kontakt (t. ex. vid återbud).

Stortorget's julmarknad 2011

Julmarknaden är nu genomförd med fortsatt gott resultat för Gillets del. Vid den högtidliga invigningen den 19 november talade Carin Bergström, chef för vår granne Kungl. Husgerådskammaren på Slottet.

Vi kan fortsatt glädja oss åt att vår marknad verkligen är inarbetad hos många, inte minst bland turistorganisationer och media. Vi får mycket gratisreklam och behåller ställningen som Stockholms äldsta och mest traditionsrika julmarknad med hög svensk kvalitet på utbudet. Inslaget av utländska turister bland besökarna är fortsatt markant. Särskilda bussresor har även i år arrangerats med julmarknaden som mål.

För bodhyresgästerna blev resultatet acceptabelt. Mildvädret har nog inverkat positivt trots att julstämning med snö uteblev. Regnet och blåsten har säkert påverkat besöksfrek-

vensen i negativ riktning. Under några helger hade vi uppskattade sånguppträdanden på trappan till Nobelmuseet, bl.a. Stockholms Allmänna sångkör samt på Lucia-dagen en musikklass.

Höstgillet

gick av stapeln den 27 oktober 2011, på Karlbergs Slott. Närmare 100 ledamöter samt årets stipendiater infann sig utanför det vackra och traditionsfyllda 1600-talsslottet, tillika utbildningsanstalt för landets officerare i alla vapenslag. Vi hälsades välkomna av vakthavande officeren och indelades i tre grupper, som fick ytterst intressanta rundvisningar. Till höjdpunkterna hörde musikrummet, chefsrummen och Slottskapellet.

Efter visningen, som tog en dryg timme, gick vi till restaurangen där en härlig buffémiddag väntade. Väl förplägade och i god stämning förflyttade vi oss till kadettmässen där vi fick lyssna till årets stipendiater, som kort och kärnfullt redogjorde för de forskningsprojekt, som vi i Stockholms-Gillet nu stödjer med stipendier.

Stockholms-Gillet's Jubileumsfond

2014 blir Stockholms-Gillet 100 år. Det kommer att uppmärksammas på olika sätt – seminarium, jubileumsskrift, jubileumsmiddag mm. Gillets råd har också instiftat en särskild Jubileumsfond för att säkerställa att vi under lång tid framöver skall kunna dela ut våra årliga kulturhistoriska stipendier. Fonden innehåller en grundplåt på 50.000 kr, och behöver växa!

Rådet uppmanar alla Gillemedlemmar att stödja fonden med ett större eller mindre bidrag.

Du stödjer fonden genom att sätta in Ditt bidrag på Stockholms-Gillet's plusgirokonto 1381-3.

Stöd Jubileumsfonden!